

DU DANSKE LAND – OG VAND

RINGKØBING FJORD – TÆT PÅ HIMLEN OG HAVET

RINGKØBING FJORD

– TÆT PÅ HIMLEN OG HAVET

Når man står på højdedragene i Holmsland Klit, den 40 km lange og 1-2 km smalle landtange der adskiller Ringkøbing Fjord fra Vesterhavet, så er man så tæt på uendeligheden, som man kan komme. Det er i hvert fald den følelse, der kan dukke op, når man kigger ud mod vest, hvor det store hav på rolige dage går umærkeligt over i den grænseløse himmel. Her er så meget natur, så meget luft og så meget plads.

Vender vi os 180 grader, ser vi også vand: Ringkøbing Fjord. Kniber vi øjnene sammen, kan vi i horisonten dog få landkending. Mod nord ligger Hvide Sande med slusen, fiskeri- og lystbådehavn. I fjordens nordlige hjørne ligger byen Søndervig, og længere mod øst Ringkøbing by. Langs kysten mod syd ligger Stauning og Skaven tæt på Skjern Ås udløb i fjorden. Helt mod syd møder vi Bork Havn og Vikingehavnen, og endelig i fjordens sydvestlige hjørne ligger Nymindegab.

Fjorden er ca. 30 km lang og 2-6 m dyb. Den lave, lange ø Klægbanke ligger langs østkysten, og længst mod syd ligger Tipperne, et vade- og marskområde nær fjordens gamle udløb ved Nymindegab. Ringkøbing Fjord blev i 1998 erklæret for internationalt naturbeskyttelsesområde, hvilket også betyder, at der er et rigt fugle- og dyreliv på disse kanter.

Ringkøbing Fjord har oprindeligt været en havbugt. Med tiden er der fra nord og syd vokset to sandtanger ud, som gradvist har flyttet passagen mellem fjord og hav. Midt på Holmsland Klit ligger Hvide Sande, hvor en kanal i 1931 blev anlagt med en sluse til kontrol af vandstanden i fjorden.

Fjorden er let at besejle, når man holder sig til de opdaterede søkort og instrumenter. Der er flere dejlige havne med gode slæbesteder, hvilket gør området til en attraktiv feriedestination for friluftsmennesker. ■

Tekst og tilrettelæggelse: Frank Flemming Pedersen, FFP Kommunikation

Danske Tursejlere siger tak for lån af foto til Flickr, Coloubox, Pixabay, Ringkøbing Fjord Turisme og Frank Flemming

RINGKØBING FJORD

– TÆT PÅ HIMLEN OG HAVET

Vi starter vores tur rundt til udvalgte havne nordenfjords i købstaden, der har lagt navn til alle herlighederne. Ringkøbing Havn blot et stenkast fra den hyggelige by, som har alt det, man som gæst kan ønske sig. Idylliske brostensbelagte gader, et pænt udvalg af butikker – også specialbutikker – som man kan frekventere, hvis sommervejret ikke rigtig arter sig. Eller hvis man er på jagt efter et godt tilbud.

Selv om byen gennem årene har gennemgået forandringer, så er der ikke mangel på smukke bygninger, stræder og pladser. Som f.eks. på det brostensbelagte Torvet. Her pryder over 200 år gamle lindetræer pladsen foran Hotel Ringkjøbing, mens flere skulpturer udgør det kunstneriske islæt. Bybrønden, der er udført i moseg, er fra 1945, mens Miss Ringkøbing, en bronzetorso skabt af HKH Prins Henrik er opstillet i 2017.

Men også gaderne Grønnegade og Nygade er absolut en slentretur værd med sine fine restaurerede huse. I Søndergade finder vi levn fra byens første tobaksfabrik – en af mange af slagsen, som fremstillede skråtabak. Således er Ringkjøbing No. 4 et kendt varemærke på Vestkysten.

For hened et par hundrede år siden hed byens hovedgade Bredgade med købmandsgårde og forskellige butikker. Også her findes der spor af tidligere tiders driftighed. Skulle du have fået lyst til at se mere til, hvordan man boede i 1800-tallets Ringkøbing, så kig ind på Dommerkontolet på Kongevejen. Her kan du se den flotte udstilling af Jesper Kierkegaards

> FAKTA

En smakke

En smakke er en lille sejlbåd med sprydstage i stedet for bom. Smakken var udbredt i alle egne af Danmark og brugt til fiskeri og transport, og har et karakteristisk firkantet storsejl, der holdes oppe af en sprydstage, der står skråt ud fra foden af masten til det øverste, bageste hjørne af storsejlet. Udover storsejlet havde smakkerne fok, klyver og topsejl. Smakernes form er forskellige, alt efter hvilket farvand de sejlede i. Også størrelsen varierede og fandtes i både to eller tre masters varianter. I Ringkøbing Fjord var smakkerne brede og flade i bunden, så de kunne sejle på de store lavvandede dele af fjorden. Med tiden blev smakkerne motoriseret og senere er de blevet afløst af glasfiberjoller.

eller Jesper Maler, som han blev kaldt, malerier af 1800-tallets Ringkøbing.

Selve havnen er også et lille stykke egnshistorie, og den benyttes af både fritidssejlere og erhvervs- og fritidsfiskere. Lige neden for rådhuset ligger smakkerne – de små joller, der er så typisk for også denne egn af Danmark. På Ringkøbing havn ligger også en række småskure, som er fjordfiskernes redskabshytter. De er med til at give havnen et autentisk præg, og der er næsten altid noget i gang ved disse hytter. Alle er de opført med et individuelt præg og i en personlig stil og mest holdt i den røde nuance. Fiskerne har deres net og redskaber ved de tætliggende træskure, der i folkemunde hedder ”indianerlejren”.

STAUNING HAVN

Ringkøbing Fjord er udgangspunktet for mange gode fisketure. Om du er til havfiskeri på Vesterhavet, molfiskeri fra Hvide Sande, kystfiskeri ved de hvide sandstrande, spændende spinnefiskeri ved å eller put-and-take, så er det her, det sner.

Netop fiskeriet har bragt os til Stauning Havn, som ligger cirka midt for fjorden på den østlige side. Stauning havn blev indviet den 11. september 1938. Havnen er siden blevet udvidet, så der nu er plads til cirka 250 både. Stauning Havn benyttes flittigt af fritidssejlere, fritidsfiskere og jægere. På havnen findes desuden cirka 50 små fiskerhytter, som er med til at understrege idyllen på dette stille og rolige sted.

Èn gang årligt – i august – er der dog fest og stemning til tonerne af dygtige musikere og glade publikummer. Her afholdes nemlig Ringkøbing Fjord Jazz Festival, hvor over 30 orkestre på flere scener diverterer med New Orleans jazz, viser, folk, irsk og countrymusik. En dejlig musikoplevelse venter alle deltagerne i de smukkeste omgivelser, der nok er værd at sejle efter.

I baglandet er der også noget at se på. Danmarks Flymuseum ligger tæt på. Blot en 6 km's cykeltur så er man ved det 7600 m² store museum, hvor danske og udenlandske fly fra 1911–2000 udstilles. Så er du til svævefly, veteranfly, jagerfly og helikoptere, så er du landet det rigtige sted. I museet er der en række temaudstillinger bl.a. en udstilling om nedstyrte allierede fly omkring Ringkøbing Fjord under krigen. Andre udstillinger afspejler mere en anledning som

f.eks. 100 året for den første flyvning af brødrene Wright. I anledningen af Flyvevåbnets 60 års jubilæum 2010 blev der etableret nye udstillinger under temaet Flyvevåbnets internationale virke. En af udstillingerne omhandler operationerne i Grønland bl.a. udlægning af depoter til Siriuspatruljen.

På vejen frem eller tilbage fra museet kan du lige gøre et stop ved Stauning Kirke, som er bygget omkring år 1150 i romansk stil. Der er senere kommet tilføjelser til, og tårnet, der er i gotisk stil, er fra ca. 1450. Tagkonstruktion, spær og bjælker er i hovedsagen det originale fra kirkens opførelse og består derfor delvist af drivtømmer fra Vesterhavet. Stenmuren, der omkranser kirkegården, er fra middelalderen, og ved indgangene kan man se færistene, der skulle hindre kvæget adgang til kirkegården.

Stauning kirke er stor, hvilket sandsynligvis skyldes, at sognet har været meget velstående i middelalderen på grund af kvægopdræt på fjordengene og muligvis også betydelig søfart mod England i vest og Tyskland i syd. Fjorden hed i fordums tid Stauning Fjord, og Stauning var formentlig områdets hovedby. Det er ligeledes usædvanligt, at der er våbenhus ved den oprindelige kvindeindgang i kirkens nordside. Måske var kvinderne i Stauning særligt krigeriske. Sådan er det ikke mere: nu bruges våbenhuset mod nord som kapel, og indgangen er muret til, oplyser kirkens hjemmeside.

Er du mere til whisky end altvin, så er du også her på rette vej. Stauning Whisky er blevet en interna-

tional succes. Den vestjyske whisky høster præmier og forhandles i de bedste restauranter i Danmark. Historien bag succesen er en H.C. Andersen fortælling værdig, for produktionen startede som en hobby for en flok mænd, der ville modbevise tesen om, at whisky er let at lave, men svær at få til at smage godt.

BORK HAVN

Bork Havn er endnu en af de små charmerende havne i fjorden. Sin størrelse til trods er der plads til ca. 300 lystbåde. Her mødes fortid og nutid, og der er masser at se på og være med i, hvis man er til aktivferie. Det er med til at gøre området meget populært hos alle aldersgrupper.

De vandglade kan benytte sig af den meget fine og børnevenlige badestrand. Mens de mere "vilde" kan gøre brug af de fineste surf-faciliteter. Har du fiskestangen med, så er det også bare med at komme i gang her. Mulighederne er mangfoldige. Og er du til en rask gåtur, så er der en hjertesti, der fører rundt i Bork.

Fra havnen er der ikke langt til et af Europas vigtigste fuglereservater, hvor tusindvis af trækfugle gør ophold på vej mod sommer- og vinterdestinationerne. Der er begrænset adgang til Tipperne, men også Værneengene rummer stor skønhed og et rigt fugleliv, hvor man kan opleve spidsand og vadefugle som vibe, almindelig ryle, rødben, brushane, stor kobbersnepe og klyde. Rørdrummen kan man høre i de store rørskove.

Skjern Enge er også et helt fantastisk naturområde, som er nemt at komme til fra Bork Havn. En gå- eller cykeltur i disse omgivelser er sjovt, særligt når man møder trækfærgerne, hvor man med egne kræfter trækker sig over Skjern Å. Har du heldet med dig, så ser du måske en havørn.

Men musik skal der til. Og det kan de i Bork Havn. Den årlige musikfestival sættes i gang først i august, og så går det ellers derud af i 5 dage med over 50 forskellige koncerter i mange genrer. Meget dansk musik men også udenlandske kunstnere finder vej til Bork Havn, der i disse dage er et stort rytmask hav.

BORK VIKINGEHAVN

Tilbage til fortiden kommer du nogle km syd for Bork Havn, nemlig i Bork Vikingehavn. I dag kan det virke mærkeligt med en havn inde i landet, men tilbage i vikingetiden var Ringkøbing Fjord en åben vig ud til Vesterhavet. Her kunne vikingernes skibe ligge i læ, inden de tog på langfart. I dag er der stadig vikinger i havnen, og i månederne juli og august er de særligt aktive på disse kanter.

Her går vikinger i alle aldre rundt og udfører deres gøremål. Der smedes sværd ved smedens esse, og der bages fladbrød i husene. Et festligt syn er det ved det årlige Vikingemarked, hvor flere hundrede vikinger slår lejr for at handle med håndlavede varer, ride på islandske heste og "slås" med hinanden. Bork Vikingehavn er et eldorado for børn.

HVIDE SANDE

På vej mod Hvide Sande er det nu muligt at gøre et stop ved Nymindegab, idet Nymindestrømmen er blevet oprenset. Det har gjort det muligt for bådene i Ringkøbing Fjord at komme til Nymindegab. Turen ind til Vesterhavnen i Nymindegab er smuk gennem det maleriske landskab. Overnatning er gratis og hyggelig.

Der er flere lystbådehavne at vælge mellem i Hvide Sande, og de ligger alle sammen helt tæt på begivenhederne i den lille by, der spiller en central rolle for hele Ringkøbing Fjord. Før 1930 lå gennemsejlingen fra Vesterhavet mod syd ved Nymindegab. Men grundet problemer med tilsanding gravede man en passage gennem klitterne og anlagde en sluse ved Hvide Sande, der i dag er en vigtig fiskeriby.

Byens unge alder afspejles i den flotte Helligånds Kirke fra 1954. Kirken er bygget af gule sten i senromansk stil og er nok en af de sidste kirker opført i denne stil i Danmark. Tæppet foran alteret er broderet i 1981 af 27 kvinder fra Hvide Sande.

Byen er aktiv, og kan man lide en god fisk til frokost eller til aften, så er det her, man skal gå på opdagelse i byens fiskebutikker. Trods sin moderne fiskerflåde så kan man i den grad komme i nærkontakt med det gamle autentiske fiskermiljø i Tyskerhavnen. Her ordnes der bundgarn, redskaber og fisk, mens fjordjollerne bringer fiskere med deres fangst i land. Der

arbejdes ved de små røde redskabshuse, som stadig er i brug. Ligesom i gamle dage, hvor fjordfiskerne var mange og fiskene rigelige. En håndfuld af de gamle redskabshuse er i de senere år blevet benyttet af kunstnere, der er inviteret til Hvide Sande for at male kunstværker til arrangementet Kunst i Slusen. I Tyskerhavnen finder de inspiration i det specielle lys, fiskerlivet, og den skønne udsigt over fjorden.

2. verdenskrigs har sat sine spor i naturen ved denne del af vestkysten. Talrige betonbunkere blev opført ved Ringkøbing Fjord som en del af den vigtige Atlantvold, der skulle hindre allieret landgang på en strækning fra den fransk-spanske grænse til Nordnorge. Et af de mere interessante bunkersystemer ligger ved Houvig nord for Søndervig, som man kan besøge med en guidet tur. Fæstningen har huset både en købmand, et hospital og selvfølgelig kanonstillinger, hvorfra flere allierede fly blev skudt ned. Er du interesseret i mere af den historie, så kan du på Ringkøbing Museum se udstilling om kanonstillingen og om bunkerne, der er rekonstrueret på museet.

Således kom vi rundt om og i Ringkøbing Fjord. Vi fik ikke set det hele denne gang. Ej heller det meste. Måske ikke engang det væsentligste. Men så må vi jo tilbage. ■